

LBRIS

We know
books

**RACHEL
POLLACK**

78 de trepte de înțelepciune

O călătorie către cunoașterea de sine
ghidată de tarot

Traducere din limba engleză
de Ramona Lie și Alina Purcaru

 VELANT
CĂRȚI ÎNSEMNATE.

Prefața ediției a treia	11
Partea întâi. Arcana Majoră	15
Introducere	17
1. Etalarea cu patru cărți	27
2. Prezentarea generală	37
3. Cărțile de deschidere: simboluri și arhetipuri	42
4. Suita mundană	64
5. Întoarcerea către interior	96
6. Marea călătorie	143
Partea a doua. Arcana Minoră	179
Introducere	181
7. Bățele	199
8. Cupele	224
9. Spadele	249
10. Monedele/ Pentaclele	275
Partea a treia. Citiri	305
Introducere	307
11. Tipurile de citiri	323
12. Cum să folosești citirile de tarot	377
13. Ce învățăm din citirile de tarot	397
Bibliografie	407

Introducere

Originile tarotului

Pe la mijlocul secolului al XV-lea, nu mult după înregistrarea primelor referințe scrise din Europa la cărți de joc de orice fel, un artist pe nume Bonifacio Bembo a pictat un set de cărți fără denumiri și fără numerotare pentru familia Visconti din Milano. Aceste imagini includ pachetul clasic al unui joc de cărți italianesc numit *Tarocchi*: patru suite de câte paisprezece cărți fiecare, plus douăzeci și două de cărți care înfățișează scene diferite și care mai târziu au fost numite *trionfi* – în engleză *triumphs* sau *trumps**

Din cele douăzeci și două de imagini, multe pot fi interpretate ca fiind pur și simplu parte dintr-un catalog al tipologiilor sociale medievale, cum ar fi (referindu-ne la denumirile lor mai noi) „Papa“ sau „Împăratul“ sau reprezentând pilde morale medievale, cum e cea reflectată în „Roata destinului“. Unele reprezintă virtuți, cum e „Cumpătarea“ sau „Forța“, altele etalează scene mitico-religioase, cum e ridicarea morților din morminte la sunetul trâmbiței divine din „Judecata de Apoi“. Există chiar o carte care descrie o erezie populară, imaginea unei pape, pe care o putem percepe ca o glumă la adresa Bisericii, cu semnificații însă mai adânci decât implică, de regulă, umorul ecleziastic. Putem însă privi această imagine ca pe o ipostază eretică adânc înrădăcinată

---

* Este vorba despre cărțile din Arcana Majoră, care în limba română nu au altă denumire generală, ca în engleză.

în cultura populară, prin urmare, cu o semnificație evidentă pentru cineva care reprezintă „tipurile“ medievale.

O imagine se distinge însă, într-un mod straniu. Înfățișează un tânăr care atâră cu capul în jos, spânzurat de piciorul stâng, încadrat într-o ramă de lemn. Își ține mâinile împreunate la spate, ca și cum ar forma un triunghi în vârful căruia se află capul, are piciorul drept îndoit în spatele genunchiului, ca și cum ar forma o cruce sau, într-o altă interpretare, numărul patru. Chipul îi pare relaxat, ba chiar transportat, ca sub efectul unei vrăji. De unde s-a inspirat Bembo pentru această imagine? În mod sigur nu reprezintă un criminal la spânzurătoare, așa cum au presupus unii artiști, în ultima vreme. În Italia, trădătorii erau adesea spânzurați cu capul în jos și, de fapt, în multe pachete moderne de tarot din Italia, această carte poartă numele *L'Apezzo*, Trădătorul. Dar în imaginea lui Bembo nu se citește nimic rău. Tânărul apare reprezentat frumos, iar pe chip i se citește liniștea.

În tradiția creștină, Sfântul Petru apare crucificat cu capul în jos, pentru a nu se spune că l-a copiat pe Dumnezeu lui. În Edda Veche, zeul Odin e descris atârând cu capul în jos, spânzurat de Copacul Vieții, timp de nouă zile și nouă nopți, nu în chip de pedeapsă, ci pentru a primi iluminarea, darul profesiei. Dar această scenă mitologică derivă din practica șamanilor, a vracilor femei și bărbați din Siberia până în America de Nord. În cursul inițierii și al pregătirii pentru a deveni șamani, aspiranților li se spune, uneori, să atârne cu capul în jos. Se pare că răsturnarea poziției corpului are anumite beneficii la nivel psihologic, în modul în care înfometarea sau expunerea la temperaturi extreme poate produce viziuni strălucitoare. Alchimiștii – care, împreună cu vrăjitoarele, au fost, probabil, supraviețuitorii tradiției șamanismului în Europa – se spânzurau și ei cu capul în jos, crezând că elementele prezente în spermă, vitale nemuririi, vor curge către centrul psihic din creștetul capului. Și chiar înainte ca Occidentul să înceapă să ia Yoga în serios, toată lumea era familiară cu imaginea yoghinului stând în cap.

Să fi vrut Bembo, pur și simplu, să reprezinte un alchimist? Atunci de ce nu a recurs la imaginea mult mai comună, aceea a unui bărbat cu barbă lungă care mestecă într-un cazan sau combină substanțe? Imaginea, intitulată *Spânzuratul* în mai multe pachete de tarot care i-au urmat și făcută celebră de T.S. Eliot în *Tărâmul pustiit*, pare că nu reprezintă un alchimist, ci, mai degrabă, un tânăr inițiat într-un soi de tradiție secretă. Să fi fost Bembo însuși un inițiat? Încrucișarea neobișnuită a picioarelor ar putea sugera acest lucru. Și dacă a inclus o referință la practici esoterice, n-ar fi posibil ca și alte imagini, care, la un nivel superficial, par să implice un comentariu social, să reprezinte, în realitate, un întreg corpus de cunoaștere ocultă? De ce, de exemplu, pachetul original a conținut douăzeci și două de cărți și nu, să spunem, douăzeci, sau douăzeci și una, sau douăzeci și cinci, numere cărora, de obicei, li se acordă o semnificație aparte în cultura occidentală? Să fi fost doar o întâmplare sau să fi vrut Bembo (sau poate alții, pe care Bembo doar i-a copiat) să reprezinte pe furiș semnificațiile ezoterice asociate celor douăzeci și două de litere din alfabetul ebraic? Oricum ar fi, dacă există pe undeva vreo dovadă care să-l lege pe Bembo sau pe familia Visconti de vreo grupare ocultă, nimeni nu a adus-o la suprafață.

O privire rapidă la corespondențele uluitoare dintre tarot și mistică iudaică și cunoașterea ocultă, în mod colectiv numite Cabala, va demonstra modul în care cărțile lui Bembo parcă strigă după o interpretare ezoterică, în ciuda lipsei unor dovezi imbatabile. Cabala se bazează în mod profund pe simbolismul alfabetului ebraic. Literele sunt conectate cu cărările deschise de Copacul Vieții și fiecareia i s-a dat un înțeles simbolic. Alfabetul ebraic conține douăzeci și două de litere, același număr ca numărul de cărți din Arcana Majoră din Tarocchi. Cabala acordă, de asemenea, o importanță profundă celor patru litere ale numelui de nepronunțat al lui Dumnezeu, YHWH. Ele reprezintă cele patru lumi ale creației, cele patru elemente de bază din știința medievală, cele patru stadii de existență, patru metode de interpretare a

Bibliei și așa mai departe. În fiecare dintre cele patru suite de cărți ale lui Bembo există patru cărți de curte.

De asemenea, Cabala recurge la numărul zece – Cele zece porunci, cele zece stadii de emanație (sephiroth) din toți cei patru arbori ai vieții. Iar cele patru suite conțin cărți numerotate de la unu la zece. Să ne mai mirăm atunci că mai mulți comentatori ai tarotului au susținut că pachetul a apărut ca o versiune în imagini a Cabalei, lipsită de sens pentru mase, dar foarte importantă pentru pușinii inițiați? Cu toate acestea, în miile de pagini de literatură cabalistică, nu apare nicio mențiune la tarot.

Oculțiștii au vorbit despre surse secrete de inspirație pentru cărți, cum ar fi, de exemplu, un mare conclav al cabaliștilor și al altor Maeștri din Maroc, în anul 1300, dar nimeni nu a furnizat niciun fel de dovadă istorică pentru o astfel de ipoteză. Posibilitatea erorii din această ipoteză e întărită și de faptul că nici comentatorii de tarot nu menționează Cabala până în secolul al XIX-lea. Și, desigur, suita de nume și de numere, vitală pentru o astfel de interpretare, a apărut după imaginile originale.

Dacă acceptăm ideea lui Carl Gustav Jung despre arhetipuri spirituale elementare structurate în mintea umană, am putea, probabil, afirma, că Bembo a atins în mod inconștient izvoare ascunse de cunoaștere, permițând imaginației celor care i-au urmat să facă anumite conexiuni în mod conștient. Dar, cu toate acestea, corespondențe atât de exacte și de complete cum sunt cele 22 de cărți din Arcana Majoră, cele patru cărți de curte și cele zece cărți care completează fiecare dintre cele patru suite, plus poziția și chipul extatic al Spânzuratului par că provoacă și că depășesc până și o forță atât de puternică, așa cum este Inconștientul Colectiv.

Ani întregi Tarrochi a fost privit în primul rând ca un joc de noroc și într-o mult mai mică măsură ca un instrument de prezicere a viitorului. Apoi, în secolul al XVIII-lea, un ocultist pe nume Antoine Court de Gébelin a susținut că tarotul (așa cum numeau francezii acest joc) ar fi derivat din Cartea lui Toth, creată de zeul egiptean al magiei, pentru a transmite discipolilor lui întreaga cunoaștere. Ideea lui Court de Gébelin pare bazată mai

mult pe fantezie decât pe date concrete, dar în secolul al XIX-lea, un alt francez, Alphonse Louis Constant, cunoscut ca Éliphas Lévi, a propus conexiunea dintre cărțile de tarot și Cabala și de atunci oamenii au privit tot mai serios tarotul, gășind tot mai multe sensuri, înțelepciune și, prin meditație și studiu profund, chiar iluminare.

Astăzi, vedem tarotul ca fiind un fel de cale, o direcție pentru dezvoltare personală prin înțelegerea noastră și a lumii. Pentru unii, originile tarotului reprezintă, în continuare, o întrebare vitală, pentru alții, nu contează decât că, de-a lungul anilor, cărțile au căpătat straturi peste straturi de înțelesuri.

Cert e că Bembo (și cine or fi fost predecesorii lui) a creat, într-adevăr, un arhetip, fie că a făcut-o într-un mod conștient sau urmându-și instinctul. Dincolo de orice sistem și în afara oricăror explicații detaliate, imaginile în sine, schimbate și elaborate de-a lungul anilor de numeroși artiști, ne fascinează și ne farmecă. În acest mod, ne atrag în lumea lor plină de mister, care, în definitiv, nu poate fi explicată niciodată, ci doar descoperită prin experiență directă.

Diferite variante ale tarotului

Majoritatea pachetelor moderne de tarot diferă foarte puțin de cele din secolul al XV-lea. În continuare conțin 78 de cărți: împărțite în patru suite, Bătele, Cupele, Spadele și Monedele sau Pentaclele, care formează împreună Arcana Minoră și Arcana Majoră, formată din 22 de cărți (cuvântul *arcanum* înseamnă „cunoaștere secretă”). E adevărat, unele dintre imagini s-au schimbat în mod considerabil, dar fiecare versiune păstrează, de obicei, același concept de bază. De exemplu, există câteva versiuni ale Împăratului care variază, dar toate reprezintă o oarecare idee de Împărat. În general, schimbările au virat către o versiune mai simbolică și mai mistică.

Această carte folosește ca sursă primară Tarotul lui Arthur Edward Waite, al cărui foarte popular pachet, Rider (numit așa

după editura care l-a publicat, în Anglia), a apărut în 1910. Waite a fost criticat pentru că a schimbat câteva dintre cărțile din Arcana Majoră, față de cum apăreau în versiunile acceptate până atunci. De exemplu, imaginea obișnuită a cărții care reprezintă Soarele reprezenta doi copii ținându-se de mână într-o grădină. Waite a schimbat-o și în varianta lui avem un singur copil călare pe un cal, ieșind din grădină. Criticii au susținut că Waite a modificat sensul cărții în acord cu propria viziune. Probabil că așa au stat lucrurile, din moment ce Waite credea mult mai puternic în propriile idei decât în cele ale oricărui altcuiva. Dar puțini au fost cei care au stat puțin să se gândească la faptul că imaginea cea mai timpurie a Soarelui, aceea a lui Bembo, nu seamănă în niciun fel cu așa-zisa imagine „tradițională”. Într-adevăr, pare mai apropiată de cea a lui Waite; cartea înfățișează un singur copil cu puteri miraculoase care zboară prin aer și ține în mâini un cap de om din care radiază lumină.

Cea mai uluitoare schimbare pe care au făcut-o Waite și artista cu care a lucrat, Pamela Colman Smith, a fost să includă câte o scenă pe absolut toate cărțile, chiar și pe cele din Arcana Minoră. Până atunci, dar și mai târziu, în toate pachetele de cărți de tarot, cărțile din Arcana Minoră aveau doar modele geometrice. De exemplu, Zecele de săbii va avea ca imagine zece săbii aranjate într-un tipar anume, cam la fel ca descendenta sa, Zecele de spade. Pachetul Rider e diferit. Zecele de Spade al Pamelei Smith arată un om care zace sub un nor negru cu zece săbii înfipte în spate și în picioare.

Nu știm cu adevărat cine a creat modelul acestor cărți. Le-a imaginat Waite însuși (așa cum, fără îndoială, a făcut cu cele din Arcana Majoră) sau i-a spus pur și simplu lui Smith ce calități și ce idei ar fi vrut reprezentate și a lăsat-o să inventeze scenele? Cartea lui Waite despre tarot, *The Pictorial Key to the Tarot*, nu se bazează foarte mult pe imagini. În anumite cazuri, cum e, de exemplu, Șasele de Spade, imaginea sugerează cu mult mai mult decât sensul desemnat de Waite, câtă vreme în altele, mai ales în Doiul de Spade, imaginea aproape că se opune sensului.

Fie că a fost Waite sau Smith mintea creatoare din spatele cărților, cert e că ele au avut un efect puternic asupra creatorilor de cărți de tarot care le-au urmat. Aproape toate pachetele cu scene pe fiecare carte se bazează substanțial pe imaginile din pachetul Rider.

Waite și-a numit pachetul *Tarotul îndreptat*. A insistat că imaginile lui recuperau adevăratele sensuri ale cărților, iar în cartea sa disprețuiește versiunile predecesorilor. Având în vedere termenul „îndreptat“, mulți se pot gândi că, în calitate de membru al unor societăți secrete, Waite a avut acces la tarotul original, secret. Mult mai probabil, a vrut pur și simplu să spună că imaginile sale le-au conferit cărților înțelesurile lor cele mai profunde. Când a modificat atât de serios cartea *Îndrăgostiților*, a făcut-o pentru că i s-a părut că varianta veche nu mai păstra sensurile adevărate și că a lui includea simboluri pentru un adevăr profund.

Nu vreau să sugerez că pachetul lui Waite reprezintă pur și simplu o construcție intelectuală, alcătuită în maniera în care un învățat ar restructura un monolog al lui Hamlet într-o manieră care să aibă mai mult sens pentru el. Waite a fost un mistic, un ocultist, a studiat magia și practicile ezoterice. Și-a bazat tarotul pe experiența unei iluminări personale profunde. A crezut că tarotul lui e cel corect și că restul sunt în eroare pentru că al lui reprezenta acea experiență.

Mi-am ales pachetul Rider ca sursă din două motive. În primul rând, găsesc multe dintre inovațiile lui extrem de prețioase. Versiunea Waite-Smith a Nebunului mă uimește prin faptul că pare cu mult mai bogată în semnificații decât oricare altă variantă de dinainte. În al doilea rând, schimbarea revoluționară din Arcana Minoră mi se pare că ne eliberează de formulele fixe care au dominat suitele o vreme atât de îndelungată. Înainte, odată memorate sensurile date, nu prea puteai să adaugi mare lucru în timpul interpretării, pentru că imaginea sugera foarte puțin. În pachetul Rider putem lăsa imaginea să lucreze în subconștient; putem, de asemenea, să ne folosim propria experiență atunci când o interpretăm. Pe scurt, Pamela Smith ne-a dat ceva de interpretat.

Am scris mai sus că mi-am ales pachetul Rider ca sursă „primară”. Cele mai multe cărți despre tarot se referă la un singur pachet de cărți, unul anume, pentru a ilustra sensurile. Această autolimitare are, probabil, ca sursă, dorința de a reprezenta „adevăratul” tarot. Alegând un pachet și nu altul susținem, în fapt, că acela este corect și că celălalt e fals. O astfel de declarație contează mai mult pentru autori ca Aleister Crowley sau Paul Foster Case, care văd în tarot un sistem simbolic al unei cunoașteri obiective. Pe de altă parte, această carte consideră cărțile mai mult arhetipuri ale experienței. Văzut în acest mod, niciun pachet nu e bun sau rău, ci pur și simplu o adâncire a arhetipului. Tarotul este, în același timp, totalitatea versiunilor diferite acumulate de-a lungul anilor și o entitate distinctă de fiecare în parte. În cazurile în care o versiune diferită de cea oferită de Waite va adânci semnificația unei anumite cărți, ne vom uita la ambele imagini. În anumite cazuri, cum e, de exemplu, cartea Judecății sau cea care reprezintă Luna sau Nebunul, diferențele sunt drastice. Uitându-ne la mai multe versiuni ale aceleiași experiențe ne creștem nivelul de conștientizare a acelei experiențe.

Divinația

Astăzi, majoritatea oamenilor văd tarotul ca pe un mijloc de a citi viitorul sau ca pe o modalitate de divinație. În mod ciudat, despre acest aspect al cărților știm mai puține, din punct de vedere istoric, decât despre oricare altul. Orientându-ne după puținele referiri reținute de istorie la uzul lor în divinație, în comparație cu acela asociat cu jocurile de noroc, pare că această practică nu a devenit uzuală decât la ceva vreme după ce cărțile au devenit cunoscute. Se poate ca populația romă să fi descoperit cărțile în drumurile sale prin Europa și să fi decis să le folosească pentru a descifra viitorul. Sau, pur și simplu, e posibil ca indivizi separați să fi dezvoltat acest concept (cele mai vechi referințe scrise sunt interpretări individuale, deși se poate să fi derivat din vreun sistem anterior, nu scris, ci pus în uzul general) și romii l-au preluat de

la ei. S-a crezut, de asemenea, că romii înșiși au adus cărțile din Egipt. În realitate, romii au venit, cel mai probabil, din India și au ajuns în Spania la secole bune după ce cărțile de tarot fuseseră introduse în Italia și în Franța.

În secțiunea dedicată citirilor ne vom referi doar la ceea ce face divinația și cum o practică atât de scandaloasă ar putea funcționa. Aici, putem doar să observăm că oamenii pot prevesti viitorul și că au făcut-o folosindu-se de orice: organele fumegânde ale animalelor sălbatice ucise, tiparele trasate pe cer de zborul păsărilor, pietre colorate, monede aruncate în aer, orice. Practica izvorăște din dorința simplă de a ști, de dinainte, ce urmează să se întâmple. Și, într-un mod subtil, din convingerea interioară că totul este conectat, că totul are sens și că nimic nu apare la întâmplare.

Simpla idee a purei întâmplări e, cu adevărat, foarte modernă. S-a dezvoltat din dogma potrivit căreia cauza și efectul reprezintă singura conexiune validă dintre două evenimente. Evenimentele care apar în afara acestei legături logice sunt întâmplătoare, aleatorii și, prin urmare, lipsite de sens. Înainte, oamenii gândeau în termeni de „corespondențe“. Evenimente sau tipare dintr-o anumită zonă a existenței corespundeau cu tipare din alte zone. Tiparul zodiacului corespunde tiparului vieții cuiva. Tiparul pe care îl formează frunzele de ceai pe fundul unei cești corespunde cu rezultatul unei bățalii. Totul este conectat. Această idee și-a revendicat dintotdeauna susținători, iar de curând, chiar oameni de știință, impresionați de felul în care evenimentele apar în serii (cum e șirul ghinioanelor) au început să o cerceteze mai serios.

Dacă putem folosi orice pentru a ghici viitorul, de ce să alegem tarotul? Răspunsul e că fiecare sistem ne va spune *ceva*; valoarea aceluia ceva depinde de înțelepciunea intrinsecă a sistemului. Pentru că imaginile din tarot poartă semnificații profunde, în sine, tiparele pe care le formează în cursul etalărilor ne pot învăța foarte multe depre noi și despre viață, în general. Din nefericire, cele mai multe persoane care s-au îndeletnicit cu cititul în tarot, de-a lungul anilor, au ignorat aceste sensuri profunde și au

preferat formule simple („un bărbat cu ochii negri“, „cineva dispus să te ajute“) interpretate cu ușurință și digerate rapid de client.

Sensurile bazate pe formule sunt adesea contradictorii și obtuze, fără indicații despre cum să alegi între ele. Situația e adevărată mai ales pentru Arcana Minoră, care constituie cea mai mare parte din pachetul de tarot. Aproape nicio lucrare dedicată tarotului nu a tratat acest subiect în mod complet. Cele mai serioase studii, acelea care se ocupă de sensurile profunde ascunse de Arcana Majoră, fie nu menționează deloc cărțile din Arcana Minoră, fie propun, la final, un alt set de formule, ca un apendice atașat mai mult în silă, pentru cei care insistă să folosească tarotul pentru citirea viitorului. Chiar și Waite, cum am mai spus, doar livrează propriile formule însoțitoare pentru imaginile remarcabile create de Pamela Smith.

Deși această carte se va concentra pe larg asupra conceptelor încorporate în cărți și asupra simbolismului lor, își propune, în același timp, să se ocupe și de aplicarea acestor concepte în citirile de tarot. Mulți autori, Waite, în mod notabil, au denigrat practica divinației, pe care au considerat-o un uz degenerat al cărților. Numai că un uz corect al citirilor poate să ne crească nivelul de conștientizare a înțelesurilor cărților. Una e să studiezi simbolistica unei cărți anume și alta e să vezi cartea respectivă în combinație cu altele. De multe ori am văzut cum anumite citiri făceau să iasă la suprafață un anume sens al unei cărți care nu ar fi apărut altfel.

Citirile ne mai învață și o lecție generală, una foarte importantă. Într-o manieră pe care nicio explicație nu o poate egala, ele demonstrează că nicio carte, nicio abordare a vieții nu e bună sau rea decât în contextul momentului.

În sfârșit, citirea cărților dă fiecărei persoane șansa de a-și reînnoi propriile sentimente instinctive stârnite de cărți. Tot simbolismul, toate arhetipurile, toate explicațiile oferite în această carte nu fac decât să te pregătească pentru momentul în care te uiți la imagini și spui: „Cartea asta îmi spune...“